



Briselē, 21.8.2013
COM(2013) 594 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**2013. gada ziņojums par Eiropas Savienības attīstības un ārējās palīdzības politiku un
tās īstenošanu 2012. gadā**

{SWD(2013) 307 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

2013. gada ziņojums par Eiropas Savienības attīstības un ārējās palīdzības politiku un tās īstenošanu 2012. gadā

Veidojot pasaules nākotni atbildības un solidaritātes jomā

Eiropas Savienība (ES) 2012. gadā saņēma Nobela Miera prēmiju par ieguldījumu miera, demokrātijas un cilvēktiesību veicināšanā Eiropā. Attiecīgi Eiropas Komisijas (Komisija) priekšsēdētājs Žozē Manuels Barrozu savā uzrunā Nobela Miera prēmijas pasniegšanas ceremonijā sasaistīja šo sasniegumu ar globālo solidaritāti un atbildību: „Kā kontinentam, kas no postažas kļuva par vienu no pasaules spēcīgākajām ekonomikām, kurai ir visprogresīvākās sociālās sistēmas un kas ir pasaulē lielākais palīdzības sniedzējs, mums ir īpaša atbildība par miljoniem cilvēku, kuri atrodas grūtībās.”

Tāpēc Eiropa ir tādu pasaules mēroga centienu stūrakmens, kuru mērķis ir uzlabot cilvēku dzīvi, nodrošinot attīstību. ES kopumā saglabā pasaulē lielākās oficiālās attīstības palīdzības sniedzējas statusu, kopā 2012. gadā nodrošinot EUR 55,2 miljardus¹. Turklāt 2012. gadā pirmo reizi tika ieviesta Pārmaiņu programma², palielinot ES attīstības politikas ietekmi attiecībā uz nabadzības mazināšanu. Papildus tam tika turpināta pasaules mēroga satvara izstrāde laikposmam pēc 2015. gada, izvirzot ES vadošajā pozīcijā. Tāpat ES sniedza ātru un izšķirošu atbalstu krīzes un nestabilitātes situācijās, piemēram, Sāhelas reģionā valdošā sausuma laikā, kā arī konfliktu laikā Sīrijā un Mali.

Pārmaiņu programmas ieviešana

Padome Pārmaiņu programmu apstiprināja 2012. gada 14. maijā, un tajā ir piedāvāta stratēģiskāka pieeja nabadzības mazināšanai nolūkā turpināt palielināt ES attīstības politikas ietekmi³. Tāpēc programmā ir ierosināta virkne būtisku izmaiņu attiecībā uz ES palīdzības sniegšanu. Tās *inter alia* ietver diferencētu pieeju, lai dotāciju atbalsts tiktu izmantots tur, kur tas ir visvairāk vajadzīgs un kur tam varētu būt vislielākā ietekme uz nabadzības mazināšanu; darbības koncentrēšanu maksimāli trīs nozarēs katrā valstī; lielākas nozīmes piešķiršanu labai pārvaldībai, demokrātijai un cilvēktiesībām, kā arī iekļaujošai un ilgtspējīgai izaugsmei; plašāku inovatīvu finansēšanas mehānismu izmantojumu; lielāku politikas saskaņotību un labāku koordināciju, kā arī kopīgu rīcību ar dalībvalstīm.

Pārmaiņu programma pašlaik tiek īstenota. Vairāki paziņojumi, kuru uzmanības centrā bija konkrēti jautājumi, piemēram, „Sociālā aizsardzība Eiropas Savienības attīstības sadarbības kontekstā”⁴; „Demokrātijas un ilgtspējīgas attīstības pirmsākumi. Eiropas iesaistīšanās ar pilsonisko sabiedrību ārējo attiecību jomā”⁵ un „ES nostāja attiecībā uz izturētspēju: pārtikas nodrošinājuma krīžu sniegtā mācība”⁶, tika pieņemti 2012. gadā. Eiropas Attīstības dienās, ko katru gadu rīko, lai pārrunātu pasaules problēmas un jautājumus attīstības sadarbības jomā, galvenā uzmanība tika pievērsta jautājumam par Pārmaiņu programmu: iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi cilvēces attīstībai.

¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/137320.pdf

² COM(2011) 637 galīgā redakcija, 13.10.2011.

³ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/130243.pdf

⁴ COM(2012) 446 *final*, 20.8.2012.

⁵ COM(2012) 492 *final*, 12.9.2012.

⁶ COM(2012) 586 *final*, 3.10.2012.

Komisija 2012. gadā palielināja jauktā atbalsta īpatsvaru, apvienojot dotācijas un ar dotācijām nesaistītus resursus, piemēram, aizdevumus un kapitālu, lai izveidotu pareizo finansējuma apvienojumu īpašiem projektiem. ES izveidoja trīs jaunus jauktā atbalsta mehānismus Āzijas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna reģiona valstīm. Tā rezultātā ES dotācijas vairāk nekā EUR 400 miljonu apmērā palīdzēja īstenot ieguldījumu projektus saņēmējvalstīs, kur kopīgais projektu apjoms bija apmēram EUR 10 miljardi.

Tāpat Komisija sāka darbu pie vispārēja satvara izstrādes rezultātu ziņošanai un to uzraudzības un ziņošanas sistēmu reformēšanai, kas ir saistītas ar projektu un programmu īstenošanu. Kopīga ES un dalībvalstu plānošana 2012. gadā tika ieviesta sešās valstīs — Etiopijā, Ganā, Gvatemalā, Laosā, Mali un Ruandā. Kopīga plānošana Haiti un Dienvidsudānā bija jau uzsākta iepriekšēja procesa ietvaros ar mērķi uzlabot rezultātus un atbalsta ietekmi. Tika sākts darbs arī pie kopīgās plānošanas izvēšanas, novērtējot tās iespējamību vairāk nekā 40 jaunās valstīs.

Pārtikas nodrošinājums un uzturs

Pārtikas 2012. gadā joprojām nepietika 870 miljoniem cilvēku. Oktobrī pieņemtajā paziņojumā par izturētspēju norādīti desmit būtiski pasākumi, kas veicami, lai uzlabotu pasaulē visneaizsargātāko iedzīvotāju izturētspēju. Šie pasākumi ir gan valstu izturētspējas stratēģijas un katastrofu novēršanas/pārvaldības plāni, gan efektīvas agrārās brīdināšanas sistēmas valstīs, kuras ir pakļautas katastrofām, gan arī inovatīvas pieejas riska pārvaldībai. Politikas pamatā ir daudzsoļošie rezultāti, kas gūti ES izturētspējas uzlabošanas ierosmēs Sāhelas reģionā un Āfrikas Ragā: „*Alliance Globale pour l'Initiative Résilience*” (*AGIR Sahel*) un Atbalsts Āfrikas Raga izturētspējai (*SHARE*). Abu minēto ierosmju mērķis ir pārtraukt sausuma, bada un nabadzības „apburto loku”, cieši koordinējot humāno un attīstības palīdzību.

Trīs gados ES **pārtikas mehānisms EUR 1 miljarda apmērā** ir uzlabojis vairāk nekā 59 miljonu iedzīvotāju ikdienu 49 valstīs un netieši atbalstījis vēl aptuveni 93 miljonus iedzīvotāju. To palīdzēja veicināt divas programmas, proti, ganāmpulka vakcinācijas programma, kā rezultātā tika potēti vairāk nekā 44,6 miljoni mājlopu, un apmācības programma lauksaimnieciskās ražošanas jomā 1,5 miljoniem iedzīvotāju.

Uzturs ir būtisks attīstības politikas aspekts. ES 2012. gadā apņēmas palīdzēt partnervalstīm līdz 2025. gadam par vismaz 7 miljoniem samazināt to bērnu skaitu, kuri sirgst ar augšanas traucējumiem. Tāpēc ES Pārtikas nodrošināšanas tematiskā programma ar Uzturvērtības palielināšanas iniciatīvas (*SUN*) kustības sekretariāta starpniecību piešķīra EUR 5 miljonus, lai atbalstītu valstu centienus un nodrošinātu, ka jau no grūtniecības sākuma līdz pat bērna otrajai dzimšanas dienai tiek nodrošināts atbilstošs uzturs. Līdz 2012. gada nogalei *SUN* kustībai bija pievienojušās 33 jaunattīstības valstis, kurās dzīvo 59 miljoni no visiem tiem 165 miljoniem bērnu pasaulē, kuri sirgst ar augšanas traucējumiem. Tāpat ES aktīvi līdzdarbojās G8 augstākā līmeņa sanāksmē, kas notika maijā, kur tika izveidota „Jaunā alianse pārtikas un uztura nodrošinājuma uzlabošanai”⁷. Arī darbs pie paziņojuma par māšu un bērnu uztura uzlabošanu tika sākts 2012. gada rudenī un to paredzēts pieņemt 2013. gada martā.

Sociālā aizsardzība

Pārāk bieži pārticības veidošanas procesā visneaizsargātākie sabiedrības locekļi tiek atstāti novārtā. Tikai 20 % pasaules iedzīvotāju ir piekļuve atbilstošai sociālai aizsardzībai, kuras

⁷ Komisijas paziņojums presei IP-12-490, 18.5.2012.

trūkums kavē ilgtermiņa un ilgtspējīgu attīstību. Augustā Komisija pieņēma paziņojumu par sociālo aizsardzību, kurā skaidroja, kā sadarbība attīstības jomā var stiprināt sociālās aizsardzības politiku un sistēmas. Tajā sniegti priekšlikumi partnervalstu atbalstam, tostarp attiecībā uz sociālās aizsardzības minimumu, lai apstiprinātu un īstenotu pasākumus darbavietu radīšanai un labākām nodarbinātības iespējām, kā arī ES atbalstam ar mērķi novērst sociālās nedrošības pamatcēloņus. Šie priekšlikumi, kas atbilst Pārmaiņu programmā minētajiem priekšlikumiem par vispusīgāku pieeju cilvēces attīstībai, tika iesniegti pēc plašām sabiedriskām apspriešanām, un ES attīstības ministri un Eiropas Parlaments tos apspriedīs 2013. gadā. Tāpat ES ir paudusi atbalstu katrai valstij atsevišķi definēta sociālās aizsardzības minimuma koncepcijai, ir veicinājusi šīs koncepcijas apstiprināšanu G20 ietvaros un ieteikuma par sociālās aizsardzības minimumu pieņemšanu 2012. gada Starptautiskajā darba konferencē.

Atbalsts pārejas valstīm

Oktobrī pieņemtajā kopīgajā paziņojumā „ES atbalsts ilgtspējīgām pārmaiņām pārejas sabiedrībā”⁸ izvērtēja, ko ES var piedāvāt, lai palīdzētu pārejas valstīm panākt veiksmīgu un ilgtspējīgu pārveidi. Paziņojuma pamatā ir pieredze, ko ES guvusi paplašināšanās procesa, kaimiņattiecību politikas un sadarbības attīstības jomā ietvaros, kā arī kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) un kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) ietvaros. Kopīgajā paziņojumā ir paredzēti vairāki konkrēti pasākumi, kas vērsti uz to, lai uzlabotu veidu, kādā ES atbalsta šīs valstis noturīgu reformu īstenošanā.

Ilgspējīgas enerģijas nodrošinājums visiem

Atbalsts ANO iniciatīvas „Ilgspējīga enerģija visiem” (*SE4ALL*) mērķiem guva nozīmīgu pamudinājumu 2012. gadā. Augsta līmeņa grupa, kurā darbojas arī attīstības komisārs Andris Piebalgs, vadīja iniciatīvas pirmo posmu, kuras mērķis ir mobilizēt valdības, privāto sektoru un pilsonisko sabiedrību, lai nodrošinātu vispārēju pieeju mūsdienīgiem energopakalpojumiem, visos līmeņos uzlabotu energoefektivitāti un divkāršotu atjaunojamās enerģijas īpatsvaru pasaules energoresursu struktūrā.

Komisija un Eiropas Savienības Padomes Dānijas prezidentūra aprīlī rīkoja ES *SE4ALL* augstākā līmeņa sanākumi, kuras laikā Komisijas priekšsēdētājs Ž. M. Barrozu izvirzīja vērienīgo mērķi palīdzēt jaunattīstības valstīm līdz 2030. gadam nodrošināt 500 miljoniem iedzīvotāju pieeju ilgtspējīgiem energopakalpojumiem. Komisija apņēmas piešķirt EUR 400 miljonus ar enerģētiku saistītiem pasākumiem Subsahāras Āfrikā, īstenojot jauktu atbalstu. Tāpat tā paredz EUR 65 miljonus ES tehniskās palīdzības mehānismam un vairāk nekā EUR 75 miljonus lauku rajonu elektrifikācijas projektiem ĀKK reģionā.

Pateicoties projektiem, kuri jau šobrīd visā ĀKK reģionā saņem finansējumu no enerģijas finansēšanas mehānisma, vairāk nekā 12 miljoniem iedzīvotāju vajadzētu gūt labumu no uzlabotas pieejas mūsdienīgiem energopakalpojumiem.

Rio+20. Virzība uz videi nekaitīgāku ekonomiku

ANO Konferencē par ilgtspējīgu attīstību (Rio+20), kas notika jūnijā, ES apliecināja saistības tādās jomās, kā ūdens, okeāni, zeme un ekosistēmas, pienācīgas kvalitātes nodarbinātība, sociālā aizsardzība, enerģētika, ilgtspējīga lauksaimniecība un pārtikas nodrošinājums.

⁸ JOIN(2012) 27 *final*, 3.10.2012.

Konferencē tika pieņemta deklarācija „Nākotne, kuru mēs vēlamies”⁹. Pirmo reizi tika atzīts, ka iekļaujoša, videi nekaitīga ekonomika ir nozīmīgs instruments, kas nepieciešams, lai panāktu ilgtspējīgu attīstību un samazinātu nabadzību. Tāpat tika atzīts, ka ir nepieciešama steidzama rīcība, lai risinātu jautājumu par neilgtspējīgiem ražošanas un patēriņa modeļiem. Radās iespēja strādāt ar daudz dažādām valstīm, kuras gatavas rīkoties, lai izstrādātu politiskās nostādnes par videi nekaitīgu ekonomiku kā kopēju pasākumu. Tāpat nolēma izvirzīt ilgtspējīgas attīstības mērķus (*SDG*), kā arī noteikt iespējas efektīvai ilgtspējīgas attīstības finanšu stratēģijai.

Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšana

ES projekti un programmas visos kontinentos un reģionos palīdz sasniegt tūkstošgades attīstības mērķus. Kopumā tūkstošgades attīstības mērķu jomā pasaule ir guvusi ievērojamus panākumus. Saskaņā ar jaunākajiem pieejamajiem datiem¹⁰ pasaulē jau šobrīd, vēl pirms 2015. gada, uz pusi ir samazinājies to cilvēku skaits, kuri dzīvo galējā nabadzībā.

Ievērojami ir uzlabojušies rādītāji attiecībā uz pieeju drošam dzeramajam ūdenim, pamatskolas gaitu uzsākšanu un ar *HIV* inficēto personu skaitu pasaulē, lai gan starp pilsētu un lauku rajoniem šajos jautājumos joprojām pastāv atšķirības. Problēmas joprojām pastāv, īpaši atsevišķās Subsahāras Āfrikas daļās un valstīs, kuras skāruši konflikti. Kopumā darba joprojām ir daudz, īpaši attiecībā uz cīņu pret badu, zīdaiņu un māšu mirstību, ūdens kvalitāti un kanalizāciju.

EUR 1 miljarda vērtās ES TAM iniciatīvas ietvaros 2012. gadā tika sāktas vairākas programmas. TAM iniciatīvas mērķis ir veicināt straujāku progresu attiecībā uz tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu 36 ĀKK valstīs, nodrošinot finansējumu tiem mērķiem, kuru īstenošana atpaliek visvairāk, kā arī piešķirot uz sniegumu balstītu finansējumu valstīm, kuras ir veiksmīgi izmantojušas palīdzību.

TAM iniciatīva rīcībā

Ūdensapgāde novārtā pamestiem Togo reģioniem

ES TAM iniciatīvas ietvaros Togo dienvidu jūras reģionam, kurā dzīvo gandrīz puse iedzīvotāju un ir koncentrēti 90 % saimnieciskās darbības, tika piešķirti EUR 16,7 miljoni ūdens un kanalizācijas nozarei. Šajā reģionā tikai 13 % iedzīvotāju ir pieeja drošam un tīram dzeramajam ūdenim, ko iegūst no tradicionālām ūdens ieguves vietām vai pumpjiem. Līdz 2016. gadam tiks izveidotas vai atjaunotas 467 ūdens ieguves vietas un 6000 ateju, savukārt 8500 valsts darbinieku un ieinteresēto personu apmeklēs apmācības. *UNICEF* kopā ar Vācijas Sarkano Krustu organizē divus projektus, kuru mērķis ir nodrošināt dzeramā ūdens un kanalizācijas iekārtas 140 lauku kopienām šajā reģionā, kā arī sniegt apmācību higiēnas jautājumos ģimenēm, īpašu uzmanību pievēršot bērniem.

Satvara sagatavošana laikposmam pēc 2015. gada

2012. gadā tika gūts pamudinājums gatavoties ANO īpašajam pasākumam, lai pārskatītu progresu attiecībā uz tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu (2013. gada septembrī), un vispārīgāk sarunām par jauno satvaru pēc 2015. gada. Tika sākts darbs pie Komisijas paziņojuma sagatavošanas, tostarp tika sākta sabiedriskā apspriešana, un jūlijā komisārs

⁹ <http://www.un.org/en/sustainablefuture>

¹⁰ <http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/MDG%20Report%202012.pdf>.

A. Piebalgs tika norīkots kā biedrs ANO Augsta līmeņa darba grupā jautājumos par laikposmu pēc 2015. gada. Paziņojumu ir paredzēts pieņemt 2013. gada februārī, un tajā tiks ierosināti ES pieejas principi vispusīgam satvaram laikposmā pēc 2015. gada, apvienojot nabadzības izskaušanu un ilgtspējīgu attīstību, iekļaujot tūkstošgades attīstības mērķu pārskatīšanu un Rio+20 konferences turpmākos pasākumus. Paredz, ka Padome šo pieeju apstiprinās 2013. gada jūnijā.

ES pasaulē

Labā pārvaldība, kas ir būtisks iekļaujošas un ilgtspējīgas attīstības elements, bija svarīgs aspekts 2012. gadā. Atbilstoši Pārmaiņu programmai un 2011. gada kopīgajam paziņojumam „Cilvēktiesības un demokrātija — ES ārējās darbības svarīgākais elements”¹¹ ES izmantoja virkni savu ārējo instrumentu, sekmējot reformas pārejas valstīs, lai aktīvi iejauktos krīzes situācijās nolūkā nodrošināt stabilitāti un atbalstīt brīvas un taisnīgas vēlēšanas. ES pārtrauca attiecības ar valstīm, kurās notika cilvēktiesību pārkāpumi, un ieviesa plašus ierobežojošus pasākumus pret represīviem režīmiem, tā vietā novirzot palīdzību pilsoniskajai sabiedrībai un ietekmētajiem iedzīvotājiem. Tā notika **Sriijā**, kad dziļākas humanitārās krīzes un cilvēktiesību pastāvīgo pārkāpumu dēļ ES apturēja divpusējo finanšu palīdzību un ieviesa spēcīgu sankciju kopumu, tā vietā atbalstu novirzot tieši ietekmētajām iedzīvotāju grupām.

Kopumā ES sadarbība pasaulē joprojām galveno vērību veltīja tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanai. Par spīti labajām izredzēm līdz 2015. gadam nodrošināt vispārēju pamatizglītību, joprojām šķiet, ka **Subsahāras Āfrikā** galvenos tūkstošgades attīstības mērķus nevarēs savlaicīgi sasniegt. Ārkārtīgi lielā nabadzība, bērnu mirstība un māšu veselība joprojām ir būtiski problēmjautājumi. Rezultāti attiecībā uz ES atbalsta ieviešanu Subsahāras Āfrikā bija labi 2012. gadā; kopējais finansēšanas saistību apjoms bija EUR 4,014 miljardi. Vairākās valstīs to gada mērķi tika pārsniegti, jo projekti un programmas tika īstenotas labāk, nekā paredzēts. Visuzskatāmākais piemērs ir budžeta atbalsta daļas piešķiršana EUR 40 miljonu apmērā **Malāvijai**, kas pēc pozitīvām norisēm valstī notika 2012. gada decembrī.

Lai ilgtspējīgi uzlabotu **Sāhelas reģiona** visneaizsargātāko iedzīvotāju izturētspēju, Komisija jūnijā rīkoja augsta līmeņa konferenci. Tajā tika panākta vienošanās sākt partnerību izturētspējai, īstenojot vairāku ieinteresēto personu iniciatīvu (*AGIR-Sahel/Alliance globale pour l'initiative Résilience – Sahel*).

AGIR nodrošina ceļvedi hroniski nepietiekama uztura upuru izturētspējas uzlabošanai reģionā. Tika panākta vienošanās par potenciālu ieguldījumu EUR 750 miljonu apmērā trīs gadu laikā ar mērķi izveidot sezonālos drošības tīklus, tāpat kā vienošanās par nepieciešamību veikt ieguldījumus veselības aprūpē un citās sociālajās nozarēs, pārtikas tirgu darbībā un sieviešu, tostarp lauksaimniecībā strādājošo sieviešu, nozīmes palielināšanā.

Papildinot vērienīgu ES palīdzību **Āfrikas Ragam** pēc 2011. gada sausuma, Komisija sāka iniciatīvu „Atbalsts Āfrikas Raga izturētspējai” (*SHARE*) ar mērķi veicināt ieguldījumus atveseļošanās un izturētspējas jomās. Tika izstrādāti plāni vairāk nekā EUR 250 miljonu apmērā, lai paātrinātu ES iesaistīšanos 2012.–2013. gadā. Tie ietvēra atbalstu lauksaimnieciskajai ražošanai un lopkopībai, uzturam, dzīvnieku veselībai un ūdensapgādei, kā arī dabas resursu pārvaldībai. *SHARE* programmā Komisija uzsver, ka salīdzinoši lielāka uzmanība jāvelta Āfrikas Raga zemienēm, kas lielākoties atbilst teritorijām, kas galvenokārt

¹¹ COM(2011) 886 galīgā redakcija, 12.12.2011.

paredzētas (agro-) ganībām. *SHARE* programma ietilpst Āfrikas Raga stratēģiskajā satvarā, kas nodrošina holistisku pieeju ES iesaistīšanās procesiem reģionā, atbalstot tā iedzīvotājus lielāka miera, stabilitātes, drošības un pārticības nodrošināšanā atbildīgas valdības vadībā. Īstenot šo stratēģisko satvaru palīdz arī virkne attīstības sadarbības projektu un četras pašreizējas KDAP misijas un operācijas.

Eiropas Savienībai 2012. gadā bija izšķiroša loma **Mali** attiecībā uz starptautiskās mobilizācijas nodrošināšanu pēc armijas nemieriem/valsts apvērsuma un draudiem, ka teroristu grupējumi varētu pārņemt Mali ziemeļu daļu. Cenšoties atrisināt politisko situāciju, ES veica pasākumus, lai pārveidotu armiju, un deva būtisku ieguldījumu Āfrikas un Francijas spēku intervences pasākumiem, ko 2013. gada sākumā apstiprināja ANO Drošības padome. Lai apkopotu atbalstu valsts pārveidei, ES 2013. gada maijā rīkos atbalsta sniedzēju konferenci jautājumā par Mali. Šī krīze akcentēja ES vispusīgās pieejas atbilstību un tās apņemšanos dot būtisku ieguldījumu pārveidei, stabilizācijai un ilgstoša miera nodrošināšanai, jo īpaši Mali ziemeļu daļā. Lai nodrošinātu mieru un attīstību visā Sāhelas reģionā, ir nepieciešams noturīgs risinājums Mali politiskajai un drošības krīzei, tomēr jārīsinā arī jautājums par drošību un attīstību Sāhelas reģionā.

Atjaunotās **Eiropas kaimiņattiecību politikas (EKP)**¹² pamatā, kuras galvenais mērķis ir atbalstīt „patiesu demokrātiju”, ir tādi principi kā savstarpēja atbildība un kopīga apņemšanās ievērot cilvēktiesības, kā arī nodrošināt demokrātiju un tiesiskumu. Vispārīgo programmu ietvaros ir veikti vairāki pasākumi, lai nodrošinātu papildu atbalstu kaimiņvalstīm dienvidu un austrumu reģionos — Atbalsts partnerības reformai un iekļaujošai izaugsmei (*SPRING*) un Austrumu partnerības integrācija un sadarbība (*EaPIC*).

ES 2012. gadā īstenoja savu atbildi uz Arābu pavasari, kas pārņēmis **dienvidu kaimiņvalstu** teritorijas, atbilstoši principam „lielāks atbalsts lielākām reformām”¹³, proti, uz pamudinājumu balstītai pieejai, kas izstrādāta, lai atbalstītu partnerus, kuri īsteno reformas un veido „patiesu demokrātiju”. *SPRING* vispārīgā programma nodrošina taustāmu apveidu šim principam, sniedzot papildu atbalstu partnervalstīm, kas parāda patiesu apņemšanos un progresu.

Izglītības nodrošināšana pārvietotiem sīriešu bērniem

Pārvietotiem sīriešu bērniem, kuriem ir liegta izglītība, nodrošina palīdzību, izmantojot ES programmu, kam piešķirti EUR 10 miljoni. Šo programmu īsteno ar *UNICEF* starpniecību, un tās mērķis ir nodrošināt 5500 neaizsargātiem sīriešu un jordaniešu bērniem, kuri mācās 39 skolās visā Jordānijā, pieeju bezmaksas formālai izglītībai un citiem atbilstošiem izglītības pakalpojumiem, papildus tiem, kuri tiek nodrošināti uzņēmējkopienās Jordānijā. Projekts atbalsta Jordānijas izglītības sistēmu valsts un kopienu līmenī.

Austrumu kaimiņvalstīs ES sadarbība turpināja atbalstīt partnervalstu reformu procesus. Kopīgais maija paziņojums „Austrumu partnerība. Ceļvedis 2013. gada rudens augstākā līmeņa sanāksmei”¹⁴ bija nozīmīgs solis turpmākā darba sagatavošanai. Pievienotie divpusējie

¹² ES jaunās attiecības ar tās partneriem kaimiņvalstīs un pāreju Vidusjūras dienvidu reģionā noteica pēc EKP stratēģiskā pārskata 2011. gadā. Komisijas un Komisijas priekšsēdētāja vietnieces / Savienības Augstās pārstāves 2011. gada 25. maija kopīgais paziņojums „Jauna atbilde uz mainīgo situāciju kaimiņvalstīs” noteica jaunu EKP redzējumu, un tā pamatā bija kopīgais paziņojums „Partnerattiecības demokrātijai un kopīgam uzplaukumam ar Vidusjūras dienvidu reģionu”, ko pieņēma 2011. gada 8. martā.

¹³ Kopīgais paziņojums COM(2011) 0200, 8.3.2011.

¹⁴ JOIN(2012) 13 *final*, 15.5.2012.

un daudzpusējie ceļveži noteiks partnerības īstenošanas gaitu pirms gaidāmās augstākā līmeņa sanāksmes Viļņā. *EaPIC* atbalstīja Armēniju, Gruziju un Moldovu, nodrošinot lielāku finanšu palīdzību.

ES 2012. gadā īpaši aktīvi iesaistījās procesos **Āzijā**, piedaloties nepieredzētā augsta līmeņa sanāksmju, vizīšu un augstākā līmeņa sanāksmju sērijā, noslēdzot to ar 9. Āzijas un Eiropas augstākā līmeņa sanāksmi Laosā novembrī. Labi panākumi tika gūti saistībā ar pamatlīgumiem, partnerības un sadarbības nolīgumiem, kā arī brīvās tirdzniecības nolīgumiem ar vairākiem Āzijas partneriem. ES turpināja sadarboties ar reģionālām organizācijām. Tā vienojās par jaunu rīcības plānu ar Dienvidaustrumāzijas valstu asociāciju (*ASEAN*), galveno uzmanību pievēršot ilgtspējīgai attīstībai un iekļaujošai izaugsmei periodam no 2013. līdz 2017. gadam.

Reformas Mjanmā/Birmā

ES atbalsta ievērojamo politisko un ekonomikas pāreju, kas notiek Mjanmā/Birmā, un 2012. gada maijā atcēla ierobežojošus pasākumus. Patlaban Komisija pilnībā sadarbojas ar valdību jautājumā par attīstības sadarbību, kas vērtības ziņā ir pieaugusi vairāk nekā divas reizes un ir paplašinājusies apmēra ziņā. Komisārs A. Piebalgs 2012. gada februārī devās vizītē uz Mjanmu/Birmu un paziņoja par EUR 150 miljonu paketi divu gadu periodam, kas paredzēta valsts demokrātisko reformu īstenošanas atbalstam, lai palīdzētu nodrošināt ilgtspējīgu izaugsmi un attīstību visiem iedzīvotājiem. Šī pakete, no kuras EUR 100 miljoni tika nodoti jau 2012. gada nogalē, balstās uz pašreizējo atbalstu veselībai, izglītībai, iztikai, pārvietotajām personām un valdības spēju veidošanai. Vizītes laikā aprīlī Komisijas priekšsēdētāja vietniece/ Savienības Augstā pārstāve Ketrina Eštone oficiāli atklāja jauno ES biroju Jangonā, un septembrī ES sāka procedūru, lai atjaunotu vispārējo preferenču sistēmu, kas palīdzēs Mjanmai/Birmai paplašināt eksportu uz Eiropu. Mjanmas Miera centrs, ko priekšsēdētājs Žozē Manuels Barrozu atklāja 2012. gada novembrī un kuram ir izšķiroša loma etniskā miera procesā, saņēma ES finansējumu darbības sākšanai.

Jautājums par **Afganistānu** saglabāja prioritātes statusu. Maijā Padome atkārtoti pauda ES ilgtermiņa apņemšanos attiecībā uz šo valsti, apsolot, ka pēc karaspēka atkāpšanās 2014. gadā tiks nodrošināts vismaz tāds pats palīdzības līmenis un atbalstīti afgāņu centieni stiprināt civilās kārtības nodrošināšanu un tiesiskumu. Šī apņemšanās ir pamatā ES solījumiem starptautiskajās konferencēs, kas notika Čikāgā, Kabulā un Tokijā. Veselības un sociālās aizsardzības jomās 2012. gadā ES nodrošināja atbalstu EUR 185 miljonu apmērā. ES turpināja iesaistīties tiesiskuma īstenošanā, īpašu uzmanību veltot kārtības nodrošināšanai. Afganistāna gūst labumu arī no atbalsta tematiskajiem virzieniem, piemēram, cilvēktiesību, pilsoniskās sabiedrības un pārtikas nodrošinājuma jomā.

Eiropas Savienībai nozīmīgs reģions ir **Vidusāzija**, kas joprojām ir trausls un ārkārtīgi neaizsargāts reģions. Kopumā 2012. gadā ES saistības attiecībā uz sadarbību attīstības jomā bija EUR 117 miljonu apmērā. ES un Vidusāzijas stratēģija, ko pārskatīja 2012. gadā¹⁵, joprojām ir spēkā, un Ārlietu padome atzinīgi vērtēja attiecību stiprināšanu ar Vidusāzijas valstīm, kā arī apstiprināja stratēģijas piemērotību. Savu nozīmīgumu saglabā visas stratēģijas prioritārās jomas, proti, cilvēktiesības, tiesiskums, laba pārvaldība un demokratizācija; jaunieši un izglītība; ekonomikas attīstība, tirdzniecība un ieguldījumi; enerģētika un transports; vides ilgtspējība un ūdensapgāde, kā arī kopīgo draudu un problēmu novēršana. ES sadarbībā attīstības jomā 2012. gadā tika uzsvērtas tādas jomas kā izglītība, publisko finanšu

¹⁵ Ārlietu padomes 3179. sanāksme:
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/131149.pdf

pārvaldība un ieguldījumu mehānisms Vidusāzijai (*IFCA*), kā arī privātā sektora attīstība un reģionālā pārrobežu drošība.

Latīņamerika kopumā ir guvusi nozīmīgus panākumus virzībā uz tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu. Divpusējās ES sadarbības ar Latīņamerikas valstīm ietvaros uzmanības centrā bija virkne jomu, tostarp laba pārvaldība, cīņa pret korupciju, izglītība, klimats un bioloģiskā daudzveidība, kā arī atbalsts ekonomikai.

Attiecības ar **Karību jūras reģiona valstīm** 2012. gadā koncentrējās uz vairāku tādu iniciatīvu turpināšanu un noslēgšanu, kas tika sāktas iepriekšējos gados. Politiskā dialoga uzturēšana un stiprināšana ar šo reģionu saglabāja prioritāra jautājuma statusu, un notika politisks dialogs starp Eiropas Savienību un Āfrikas, Karību jūras un Klusā okeāna reģiona valstu forumu (*Cariforum*). Karību jūras reģiona valstu ieguldījumu mehānisms tika izveidots 2012. gadā, kas oficiāli darbību sāka 2013. gada sākumā.

Ņemot vērā Latīņamerikas un Karību jūras reģiona iespaidīgo ekonomikas veikumu un pieaugošo stabilo un plašo apņemšanos ievērot demokrātijas vērtības un cilvēktiesības, šā reģiona nozīme Eiropas Savienībai 2012. gadā turpināja pieaugt. Vienlaikus šajās attiecībās ir novērojama arī satraucoša tendence saistībā ar ierobežojošu tirdzniecības praksi, piemēram, Argentīnas importa licenču ierobežojumi, kas ir negatīvi ietekmējuši tirdzniecības attiecības.

Kopīgais paziņojums „Ceļā uz atjaunotu ES un Klusā okeāna valstu partnerību attīstības jomā”¹⁶ tika pieņemts 2012. gadā. ES stiprināja savu saikni ar **Klusā okeāna valstu reģionu**, par galveno pasākumu izvirzot dalību 43. Klusā okeāna salu forumā, kas notika augustā Kuka salās. Šajā pasākumā ieradās reģiona valstu vadītāji ar mērķi apzināt prioritātes, kā arī sniegt vērtīgu devumu efektīvākas attīstības palīdzības nodrošināšanai. Otrajā ES un Klusā okeāna salu foruma ministru sanāksmē, kas notika jūnijā, apsprieda tādus jautājumus kā drošība, pārvaldība, cilvēktiesības, dzimums, attīstība, klimata pārmaiņas un okeānu resursu ilgtspējīga apsaimniekošana.

Par spīti nepārtrauktiem un koordinētiem centieniem Klusā okeāna valstu reģions joprojām atpaliek attiecībā uz visu tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu. Klusā okeāna ĀKK valstīs 2012. gadā tika apstiprināti vairāki ES projekti nolūkā atbalstīt virzību uz mērķiem, tostarp finansējumu no TAM iniciatīvas.

Jūnijā Komisija nāca klajā ar projektu Padomes lēmumam par **Aizjūras zemju un teritoriju asociāciju** ar Eiropas Savienību¹⁷. Janvārī Briselē notika 10. AZT un ES forums, un tajā piedalījās pārstāvji no AZT un četrām dalībvalstīm, ar kurām šīs teritorijas ir saistītas (no Dānijas, Francijas, Apvienotās Karalistes un Nīderlandes). Forumā tika pārrunāta asociācijas atjaunošana, kā arī plānošana un resursu ieviešana saskaņā ar Eiropas Attīstības fondu.

Ar skatu nākotnē

2013. gads būs nozīmīgs attiecībā uz to, kā tiks veidotas pārrunas par satvaru laikposmam pēc 2015. gada, turklāt Komisija 2013. gada februārī pieņems paziņojumu „Cilvēka cienīga dzīve visiem — nabadzības izskaušana un ilgtspējīgas nākotnes nodrošināšana pasaulē”. Paredzams, ka Padomes secinājumi par šo dokumentu tiks pieņemti 2013. gada jūnijā, konsolidējot ES kopējo pieeju pārrunām par satvaru laikposmam pēc 2015. gada. Tas ir īpaši svarīgi, ņemot vērā ANO īpašo pasākumu 2013. gada septembrī, kas paredzēts, lai pārskatītu progresu

¹⁶ JOIN(2012)06 *final*, 21.3.2012.

¹⁷ COM(2012) 362 *final*, 16.7.2012. Priekšlikuma pamatā bija rūpīgi veikta analīze, kurā izvērtēja pašreizējo lēmumu, vairāku apspriežu rezultātus, Komisijas, Padomes, AZT un dalībvalstu politiskos paziņojumus, kā arī ārējos pētījumus.

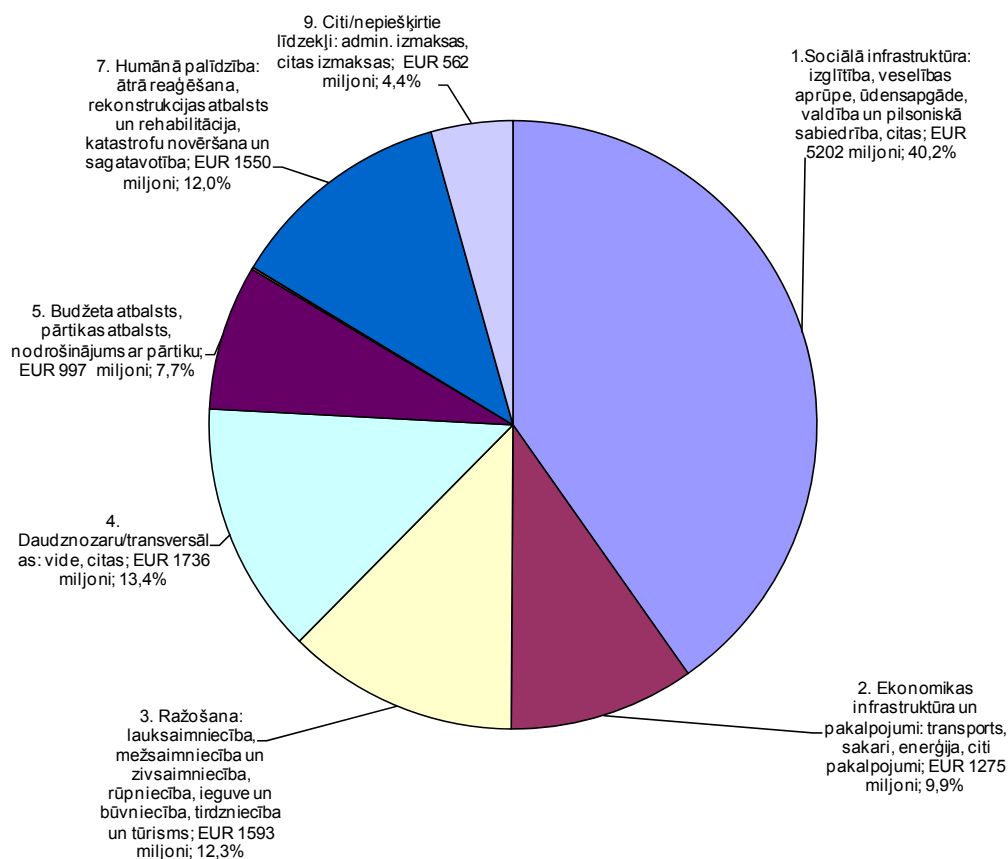
attiecībā uz tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu. Šajā jaunajā satvarā laikposmam pēc 2015. gada jāizvirza vispārējs mērķis līdz 2030. gadam nodrošināt „cilvēka cienīgu dzīvi visiem”, izskaužot nabadzību visos tās aspektos (ekonomikas, sociālajos, vides), kā arī nodrošinot ilgtspējīgu nākotni pasaulē.

Papildus Komisija īsteno būsiskus pasākumus, lai sāktu publiskas debates par šo jautājumu; 2013. gada Eiropas ziņojums par attīstību, ko paredzēts publicēt 2013. gada aprīlī, — „Pēc 2015. gada — globāla rīcība iekļaujošai un ilgtspējīgai nākotnei”¹⁸ papildinās ES ieguldījumu globālajā dialogā. Arī Eiropas Attīstības dienās 2013. gada novembrī galvenā uzmanība tiks pievērsta attīstības nākamībai.

Tāpat turpināsies sarunas ar Eiropas Parlamentu un Padomi par daudzgadu finanšu shēmu (DFS) (2014–2020) ar mērķi panākt iestāžu vienošanos, lai līdz 2013. gadam tiktu pieņemti noteikumi par finanšu instrumentiem. Komisija turpinās īstenot Pārmaiņu programmu, kas būs plānošanas pamatā arī 2014.–2020. gada DFS ietvaros.

Lai gan diferenciācija sāksies tikai ar jauno finanšu instrumentu izmantošanu, Komisija jau sāks darbu, lai nodrošinātu, ka pāreja uz jaunām partnerībām nav traucējoša. Īstenojot programmas saskaņā ar pašreizējo DFS, Komisija galveno uzmanību pievērsīs ilgtermiņa ilgtspējīgumam.

1. diagramma. Sadalījums pa nozarēm

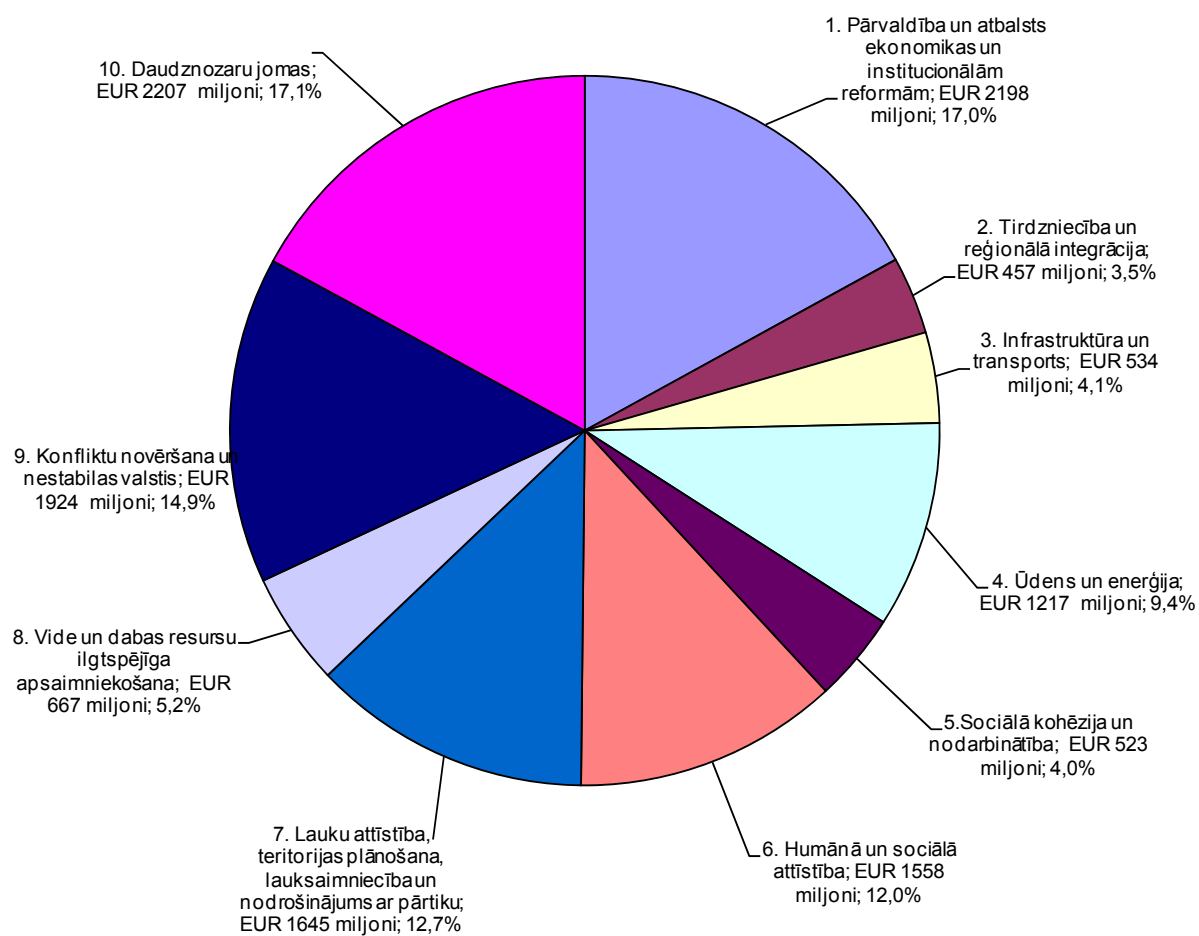


Saistības 2012. gadā, izteiktas miljonos euro
OAP resursi, ko pārvalda Eiropas Komisija

18

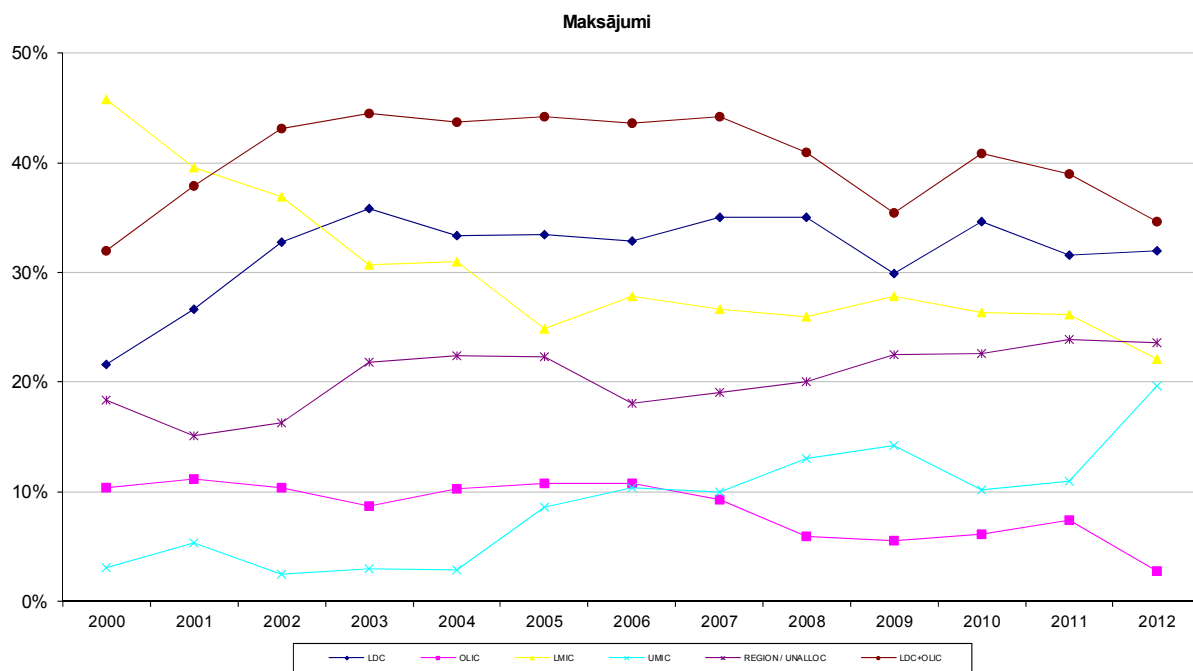
<http://www.erd-report.eu/erd/index.html>

2. diagramma. Eiropas Konsenss: ar ES attīstības sadarbību saistītās jomas



Saistības 2012. gadā, izteiktas miljonos euro
OPA resursi, ko pārvalda Eiropas Komisija

3a diagramma. Nabadzība uzmanības centrā, 2000.-2012. gads



LDC - vismazāk attīstītās valstis

OLIC - pārējās valstis ar zemiem ienākumiem

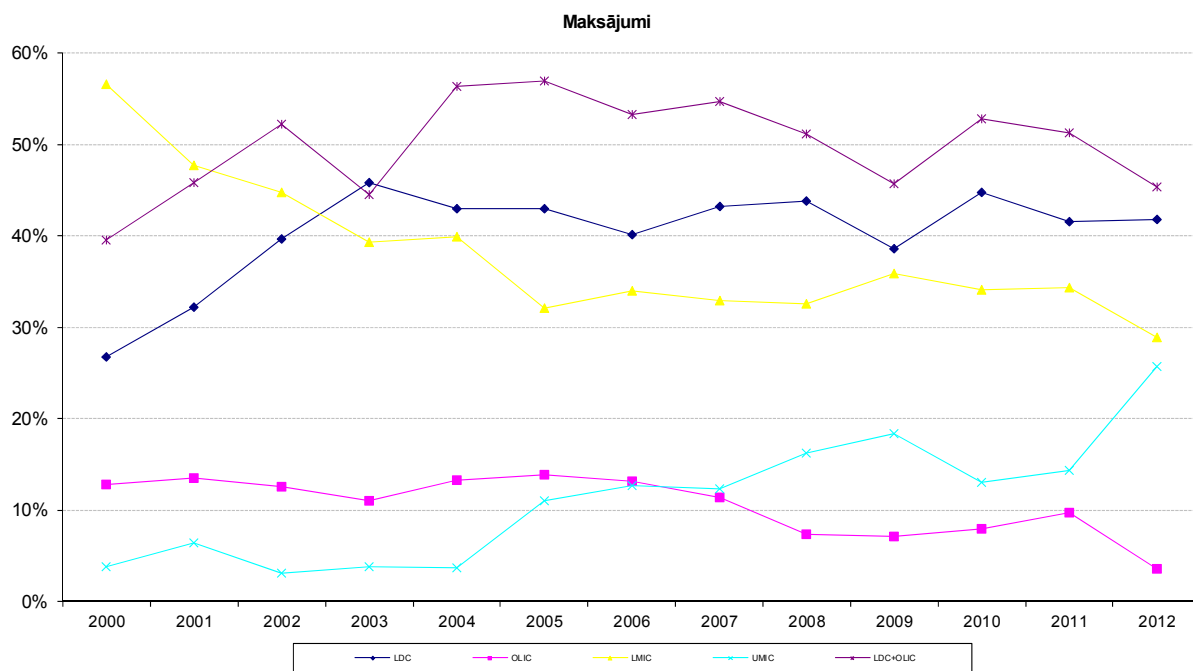
LMIC - valstis ar zemākiem vidējiem ienākumiem

UMIC - valstis ar augstākiem vidējiem ienākumiem

REGION / UNALLOC - reģionālās programmas un nepiešķirtie līdzekļi

No Region/Unalloc programmām ieguvējas ir arī visnabadzīgākās valstis LDC+OLIC.

3b diagramma. Nabadzība uzmanības centrā, 2000.-2012. gads



LDC - vismazāk attīstītās valstis

OLIC - pārejās valstis ar zemiem ienākumiem

LMIC - valstis ar zemākiem vidējiem ienākumiem

UMIC - valstis ar augstākiem vidējiem ienākumiem

Lai saskaņotu šā indeksa rādījumus ar citiem līdzekļu devējiem, indekss ir arī aprēķināts, neņemot vērā reģionālos projektus un nepiešķirtos līdzekļus.